

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ТУКАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
«КРУГЛОЕ ПОЛЕ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ»
МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ СОВЕТЫ**

КАРАР

«27»октябрь 2022 ел

№ 23/2

**Тукай муниципаль районы Круглое Поле авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында
нигезләмәне раслау хакында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәгә 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы «Круглое Поле авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставы нигезендә Тукай муниципаль районы Круглое Поле авыл жирлеге Советы

КАРАР БИРДЕ:

1. Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Круглое Поле авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмәне расларга.

2. Үз көчен югалткан дип танырга:

- Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы «Круглое Поле авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советының «Круглое Поле авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмә» хакында 2006 елның 24 январь 3/2 номерлы карары;

- «Тукай муниципаль районы Круглое Поле авыл жирлеге советы депутаты статусы турында нигезләмәне раслау хакында» Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы «Круглое Поле авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советының 2006 елның 24 январь 3/2 номерлы карарына үзгәрешләр кертү турында» Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы «Круглое Поле авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советының 2020 елның 28 февралендәгә 61/4 номерлы карары;

- «Тукай муниципаль районы Круглое Поле авыл жирлеге советы депутаты статусы турында нигезләмәне раслау хакында» Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы «Круглое Поле авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советының 2006 елның 24 январь 3/2 номерлы карарына үзгәрешләр кертү турында» Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы «Круглое Поле авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советының 2019 елның 20 апрель 49/3 номерлы карары;

- «Тукай муниципаль районы Круглое Поле авыл жирлеге советы депутаты статусы турында нигезләмәне раслау хакында» Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы «Круглое Поле авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге

Советының 2006 елның 24 январь 3/2 номерлы карарына үзгәрешләр кертү турында» Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы «Круглое Поле авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген Советының 2018 елның 22 февралендәгә 34/1 номерлы карары.

3. Әлегә карарны Круглое Поле авыл жирлеген мәғлүмат стендларында игълан итәргә.

4. Әлегә карарны Тукай муниципаль районының рәсми сайтында (<http://tukay.tatarstan.ru>) һәм Татарстан Республикасы рәсми хокукый мәғлүмат порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) урнаштырырга.

5. Әлегә карар рәсми басылып чыккан көннән үз көченә керә.

6. Әлегә карар үтәлешен контрольдә тотуны үз жаваплылыгында калдырам.

Муниципаль берәмлек Башлыгы,
Совет Рәисе

Э.Р. Низамиева

Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы «Круглое Поле авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советының 2022 елның 27 октябрь 23/2 номерлы карарына кушымта

Круглое Поле авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмә

Әлеге нигезләмә Круглое Поле авыл жирлеге Советы депутатының хокукларын һәм бурычларын, шулай ук депутат тарафыннан үз вәкаләтләрен башкарганда төп хокукый һәм социаль гарантияләрен билгели.

1 статья. Круглое Поле авыл жирлеге Советы депутаты статусының хокукый нигезе

1. Круглое Поле авыл жирлеге Советы депутаты (алга таба – депутат) статусы Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары, Круглое Поле авыл жирлеге уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Жирле үзидарә органнары депутатның үз хокукларын һәм бурычларын нәтижәле тормышка ашыру өчен шартлар тудыра.

2 статья. Депутат вәкаләтләре срогы

1. Депутатның вәкаләтләре аны сайлаган көннән башлана һәм яңа чакырылыш Тукай муниципаль районы Круглое Поле авыл жирлеге Советы (алга таба – жирлек Советы) эшли башлаган көннән туктатыла, әлеге Нигезләмәнең 3 статьясында каралган очраклардан тыш.

2. Депутатның вәкаләтләре срогы «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы «Круглое Поле авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставы белән билгеләнә.

3 статья. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Депутат вәкаләтләре вакытыннан алда түбәндәге очракта туктатыла:

1) үлгәндә;

2) үз теләге белән отставкага киткәндә;

3) суд тарафыннан юридик сәләтсез яки чикләнгән юридик сәләтле дип танылганда;

4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылганда яки үлгән дип игълан ителгәндә;

5) аңа карата судның гаепләү карары законлы көченә кергәндә;

6) Россия Федерациясеннән читтә даими яшәү урынына күчкәндә;

7) Россия Федерациясе гражданлыгы яисә чит ил гражданына жирле үзидарә органнарына сайлану мөмкинлегә биргән Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсендә катнашучы чит дәүләт гражданлыгы туктатылу, чит дәүләт гражданлыгы (подданствосы) яисә яшәүгә рөхсәт яки Россия Федерациясе гражданының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган яисә Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайлану хокукына ия чит ил гражданының башка документы булу, әгәр Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсендә башкасы каралмаган булса;

8) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алынганда;

9) тиешле жирле үзидарә органы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылганда;

10) хәрби хезмәткә яки аны алмаштыручы альтернатив гражданлык хезмәтенә чакырылганда;

11) Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләргә үтәмәгәндә;

12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда каралган башка очрактарда.

13) аның жирлек башлыгы, муниципаль район составында жирлекнең вәкилләкә органы депутаты сыйфатында вәкаләтләргә туктатылганда.

2. Депутатның вәкаләтләргә вакытыннан алда туктату турында жирлек Советы карары вәкаләтләргә вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә, әгәр дә әлегә нигез жирлек Советы утырышлары арасындагы чорда барлыкка килсә, әлегә нигез барлыкка килгән көннән алып өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.

Татарстан Республикасы Президенты депутат вәкаләтләргә вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, вәкаләтләргә вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн булып әлегә гаризаның жирлек Советына кергән көне тора.

4 статья. Депутат таныклығы һәм күкрәк билгесе

1. Депутатның Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Круглое Поле авыл жирлегә Советы депутатының шәхесен һәм вәкаләтләргә раслаучы төп документы булган таныклығы, шулай ук үз вәкаләтләргә чоры дэвамында файдалана торган күкрәк билгесе бар.

2. Депутатның таныклығы һәм күкрәк билгесе турындагы нигезләмә, аларның тасвирламасы Тукай муниципаль районы Советы тарафыннан раслана.

5 статья. Депутатның үз вәкаләтләргә башкару шартлары

1. Депутат эшчәнлеген даими булмаган нигездә, үзенең депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча эш һәм хезмәт бурычларын үтәү белән бергә алып барып гамәлгә ашыра, Круглое Поле авыл җирлеге Уставы белән билгеләнгән очраклардан тыш.

6 статья. Депутат эшчәнлеге формалары

1. Депутат эшчәнлегенең формалары булып тора:

- а) җирлек Советы утырышларында катнашу;
- б) җирлек Советы комиссияләре эшендә катнашу;
- в) җирлек Советы каравына җирлек Советы карарлары проектларын кертү;
- г) депутат запросын кертү;
- д) депутат мөрәҗәгатен жибәрү;
- е) дәүләт хакимияте органнарына, җирле үзидарә органнарына, жәмәгать берләшмәләренә һәм аларның вазыйфай затларына тәкъдимнәр кертү;
- ж) гражданнар хокукларын бозуны кичекмәстән бетерү буенча чаралар күрү таләбе белән тиешле вазыйфай затларга мөрәҗәгать итү;
- з) сайлаучылар белән эшләү;
- и) депутат берләшмәләре – фракцияләр һәм депутат төркемнәре эшендә катнашу;
- к) территорияль иҗтимагый үзидарәне оештыруда катнашу.

2. Депутат эшчәнлеге шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы Конституциясендә һәм законнарында, Круглое Поле авыл җирлеге уставында, Круглое Поле авыл җирлеге Советы регламентында, башка муниципаль актларда каралган бүтән формаларда да гамәлгә ашырыла ала.

7 статья. Депутатның утырышларда катнашуы

1. Депутат җирлек Советы утырышларында шәхсән катнаша.

2. Депутатка җирлек Советының утырышлар уздыру вакыты һәм урыны, карау өчен кертелә торган мәсьәләләр турында вакытында хәбәр ителә, шулай ук ул район Советы регламенты нигезендә әлеге мәсьәләләр буенча барлык кирәкле материалларны ала.

Җирлек Советы утырышында катнаша алмаганда, депутат бу хакта җирлек Советына алдан хәбәр итә.

3. Депутат хокуклы:

1) җирлек Советында комиссияләргә һәм тиешле вазыйфаларга сайланырга һәм сайланган булырга;

2) җирлек Советына карау өчен сораулар тәкъдим итәргә;

3) җирлек Советы тарафыннан төзелә торган органнарны һәм җирлек Советы тарафыннан сайлана (билгеләнә, килештерелә) торган вазыйфай затларның кандидатураларын формалаштыру мәсьәләләре буенча фикер белдерергә;

4) җирлек Советына хокукый инициативаны гамәлгә ашыру тәртибендә хокукый актлар проектларын кертәргә;

5) көн тәртибе буенча, тикшерелә торган мәсьәләләрне карау һәм аларның асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр кертергә, карарлар проектларына һәм жирлек Советының башка актларына төзәтмәләр кертергә;

6) жирлек Советы утырышында жирлек советына хисаплы яки аның контролендә булган теләсә кайсы органның яки вазыйфай затның чираттан тыш хисабын яки мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертергә;

7) жирлек Советы регламентында билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашырга;

8) жирлек Советы утырышларында гражданнарның, аның фикеренчә, ижтимагый әһәмияткә ия мөрәжәгатьләрен игълан итәргә;

9) үз тәкъдимнәрен һәм тавыш бирү мотивларын нигезләп чыгыш ясарга, белешмәләр һәм аңлатмалар бирергә;

10) жирлек Советы утырышлары беркетмәләренә эчтәлегә белән танышырга.

4. Депутат тарафыннан жирлек Советы утырышында әйтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр жирлек Советының тиешле комиссиясе тарафыннан карала һәм тикшерелә.

8 статья. Депутатның жирлек Советының даими һәм вакытлы комиссияләре эшендә катнашуы

1. Депутат үзе әгъза булган жирлек Советы комиссияләре эшендә шәхсэн катнаша, тәкъдимнәр кертә, каралган мәсьәләләрне тикшерүдә һәм карарлар кабул итүдә катнаша.

2. Депутат үзе әгъза булмаган комиссияләр эшендә катнаша, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр буенча фикер алышуда һәм киңәш хокукы белән карарлар кабул итүдә катнаша ала.

9 статья. Депутатның йөкләмәләренә үтәүдә катнашуы

1. Депутат жирлек Советы һәм аның комиссияләренә аларның компетенциясе чикләрендә бирелгән йөкләмәләрен үтәргә тиеш.

2. Депутат жирлек Советы яисә аның комиссияләре кушуы буенча жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары, муниципаль берәмлек чикләрендә урнашкан оешмалар (оштыру-хокукый формаларына һәм милек формаларына бәйсез рәвештә) тарафыннан жирлек Советы карарларын үтәүне тикшерүдә катнаша.

3. Йөкләмәне үтәү нәтижәләре турында депутат жирлек Советына яки аның комиссиясенә хәбәр итә.

10 статья. Депутат запросы

1. Депутат жирлек Советы утырышларында депутат запросы белән жирле үзидарә органнарына, жирле үзидарә органнарының вазыйфай затларына, жирлек Советы тарафыннан оештырыла торган яки сайлана торган башка органнарның житәкчеләренә, жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм

учреждениеләр житәкчеләренә үз компетенциясенә караган мәсьәләләр буенча мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат запросы – жирлек Советы карары буенча депутат запросы дип танылган депутат мөрәжәгате. Депутат запросы турында тәкъдим депутат яисә депутатлар төркеме тарафыннан язма формада кертелә һәм жирлек Советы утырышында жирлек Советы регламентында билгеләнгән тәртиптә игълан ителә.

3. Депутат запросы жибәрелгән жирле үзидарә органы, вазыйфай зат, муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесе аңа язма рәвештә, алынган көннән алып 15 көннән дә соңга калмыйча яки жирлек Советы билгеләгән башка срокта жавап биререгә тиеш. Жавап депутат запросы жибәрелгән орган житәкчесе, вазыйфай зат, муниципаль предприятие яисә учреждение житәкчесе яисә аның вазыйфаларын вакытлыча башкаручы зат тарафыннан имзаланырга тиеш.

4. Запрос инициаторы запроста куелган сорауларны карауда турыдан-туры катнашырга хокуклы. Аларны карау көне турында запис инициаторына алдан, әмма мәсьәләне карау көненә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

5. Жирлек Советы жирле үзидарә органына, жирле үзидарә органының вазыйфай затына, муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесенә депутат запросы буенча кабул ителгән карарны үтәү турында жирлек Советы билгеләгән срокка язмага жавап бирүне йөкләргә хокуклы.

11 статья. Депутат мөрәжәгате

1. Депутат мөрәжәгате булып депутатның дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, күрсәтелгән органнарның вазыйфай затларына, муниципаль предприятие һәм учреждение, оештыру-хокукий формасына бәйсез рәвештә муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан оешма житәкчеләренә, ижтимагый берләшмәләргә аның компетенциясенә керә торган мәсьәләләр буенча, депутат эшчәнлегенә бәйле мәгълүмат һәм белешмәләр алу максатыннан, язма рәвештә мөрәжәгате санала.

2. Депутат мөрәжәгате депутат бланкында рәсмиләштерелә һәм депутат тарафыннан мөстәкыйль рәвештә жибәрелә.

3. Дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары вазыйфай затлары, оештыру-хокукий формасына бәйсез рәвештә оешмалар һәм ижтимагый берләшмәләр тарафыннан депутат мөрәжәгатьләрен карау гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда башкарыла.

4. Депутат мөрәжәгатенә жавап мөрәжәгатьтә куелган мәсьәләләренә асылы буенча биреләргә һәм мөрәжәгать жибәрелгән вазыйфай зат яисә аңа вәкаләтле заты тарафыннан имзаланырга тиеш.

12 статья. Депутатның сайлаучылар белән мөнәсәбәте

1. Депутат сайлау округы сайлаучылары, шулай ук предприятие коллективлары, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар белән элемтәдә тора.

2. Депутат сайлаучыларның мөрәжәгатьләрен карый, гражданнырны кабул итә, дәүләт хакимиятенә тиешле органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм

ижтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә, шулай ук айга кимендә бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.

3. Депутат сайлаучыларга үз эшчәнлеге турында алар белән очрашулар вакытында, шулай ук массакуләм мәгълүмат чаралары аша хәбәр итә.

4. Депутат сайлаучыларның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча чаралар күрә:

- алардан кергән тәкъдимнәрне, шикаятьләрен карый, үз вәкаләтләре чикләрендә алардагы мәсьәләләрен дәрәс хәл итәргә ярдәм итә;
- гражданнарны кабул итә;
- жәмәгатьчелек фикерен өйрәнә һәм кирәк булганда тиешле дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына тәкъдимнәр кертә.

5. Депутатларның сайлаучылар белән очрашулары исемлекләре һәм бирү тәртибе жирлек Советы тарафыннан билгеләнгән махсус бирелгән урыннарда, биналарда, ишегалды территорияләрендә үткәрелә.

Депутатның гавами чара формасында сайлаучылар белән очрашулары жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә үткәрелә.

13 статья. Депутатның депутат берләшмәләре эшендә катнашуы

1. Жирлек Советы депутаты уртак эшчәнлек алып бару һәм карала торган мәсьәләләр буенча позицияне белдерү өчен оештырыла торган депутат фракциясе яки төркем составына керергә хокуклы.

2. Фракцияләрен һәм башка депутат берләшмәләрен оештыру, теркәү һәм эшчәнлек тәртибе жирлек Советы регламенты белән билгеләнә.

14 статья. Депутатның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән мөнәсәбәте

1. Депутат жирлек Советы, аның органнары эшчәнлегендә актив катнашуны тәэмин итә торган тулы хокукларга ия.

2. Жирлек Советы депутатның сайлау округындагы, жирлек Советындагы эше турында, жирлек Советы, аның органнары карарларын һәм йөкләмәләрен үтәү турында хәбәрән тыңларга хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнары һәм аның вазыйфаи затлары депутатка аның эшендә кирәкле ярдәм күрсәтәләр, депутатка жирле үзидарә органнары эшчәнлеген, икътисадый һәм социаль үсеш программаларын үтәү барышы, депутат тәкъдимнәре һәм критик кисәтүләре буенча кабул ителгән чаралар турында хәбәр итәләр, депутат тарафыннан законнарны, муниципаль берәмлекләренң вәкиллеке органнары эше практикасын, жәмәгатьчелек фикерен өйрәнүгә ярдәм итәләр.

15 статья. Депутатның вазыйфаи затлар тарафыннан кабул итүгә хокукы

Депутат үз эшчәнлеген мәсьәләләре буенча жирле үзидарә органнары, жирлек территориясендә муниципаль милек формасындагы предприятиеләр, оешмалар,

учреждениеләрнең вазыйфаи затлары тарафыннан чираттан тыш кабул итү хокукыннан файдалана.

16 статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукы

Депутат жирле үзидарэ органнарыннан, муниципаль оешмалардан һәм аларның вазыйфаи затларыннан депутат эшчәнлегенә бәйле мәсьәләләр буенча закон белән саклана торган сер булмаган мәгълүматны алырга хокуклы.

17 статья. Депутат бурычлары

1. Депутат бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда, Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнары, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, жирлек уставын, башка муниципаль хокукый актларны үтәргә;

2) гражданның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәмин итәргә;

3) даими рәвештә, айга ким дигәндә бер тапкыр, сайлаучыларны кабул итәргә;

4) гражданның, оештыру-хокукый формасына карамастан оешмаларның, ижтимагый берләшмәләрнең, дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарэ органнарының мөрәжәгатьләрен үз вакытында карарга һәм үз компетенциясе чикләрендә аларга жавап бирергә;

5) елына кимендә бер тапкыр сайлаучылар алдында очрашуларда хисап тотарга;

6) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләрен үтәргә;

7) «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрен, тыюларны, йөкләмәләрен үтәргә;

8) әхлак һәм депутат этикасы нормаларын үтәргә;

9) дәүләт һәм закон белән саклана торган башка серне сакларга, шулай ук депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә үзенә билгеле булган гражданның шәхси тормышына, намусына һәм абруена кагылышлы мәгълүматларны игълан итмәскә;

10) гамәлдәге законнар нигезендә ел саен хисап финанс елыннан соң килүче елның 30 апреленнән дә соңга калмыйча, үз керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат, шулай ук хатынының (иренен) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшырырга тиеш.

2. Депутат федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, жирлек уставы һәм башка муниципаль хокукый актлар белән аңа йөкләнгән башка вазыйфаларны башкара.

18 статья. Депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләр

1. Даими нигездә үз вәкаләтләрен башкаручы депутат хокуклы түгел:

1) шәкси яки ышанычлы шәхесләр аша эшмәкәрлек эшчәнлегә белән шөгыйльләнергә;

2) түбәндәге очрақлардан тыш коммерцияле яки коммерциясез оешма белән идарә итүдә катнашырга:

а) сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлек сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы белән идарә итүдә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтенә гомуми жыелышында (конференциясендә) түләүсез нигездә катнашу;

б) коммерциясез оешма белән идарә итүдә (сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлек сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтенә гомуми жыелышында (конференциясендә) Татарстан Республикасы Президентына Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә алдан хәбәр итеп, түләүсез нигездә катнашу;

в) Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре советы ассоциациясендә, муниципаль берәмлекләренә башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

г) муниципаль берәмлек исеменнән оешманың гамәлгә куючысы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен билгеләүче муниципаль хокукый актлар яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталында өлешләр) белән идарә итү тәртибе нигезендә муниципаль берәмлек гамәлгә куючысы (акционеры, катнашучысы) булган оешманың идарә органнарында һәм ревизия комиссиясендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

д) федераль законнарда каралган башка очрақлар;

3) укытучылык, фәнни һәм башка төрле ижади эшчәнлектән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыйльләнергә. Шуның белән бергә, укытучылык, фәнни һәм башка төрле ижади эшчәнлек чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыклары булмаган затлар средстволары хисабына финанслана алмый, әгәр дә Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса;

4) идарә органнары, попечительлек һәм күзәтчелек советлары, чит ил коммерциясез, хөкүмәткә карамаган башка органнар һәм аларның Россия Федерациясе территориясендә эшләүче структура подразделениеләре составларына керергә, әгәр дә Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса.

2. Вәкаләтләрен даими нигездә башкаручы депутат гражданлык административ яки жинаять эше яисә административ хокук бозу турында эш буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллеке очрақларыннан тыш) буларак катнаша алмый.

19 статья. Депутат этикасы

1. Депутат закон, этика һәм әхлак нормаларын катгый үтәргә тиеш, шул исәптән:

1) жирлек Советы утырышларында билгеләнгән дисциплинаны һәм регламентны үтәргә;

2) чит кеше фикеренә карата ихтирам һәм түземлек күрсәтергә, башка депутатларга, вазыйфай затларга һәм депутат вәкаләтләрен үтәүгә бәйлә рәвештә мөнәсәбәтләргә кергән граждандарга ихтирамсыз мөнәсәбәткә юл куймаска;

3) депутат эшчәнлегенә бәйлә булмаган максатларда депутат вәкаләтләрен үтәүгә бәйлә рәвештә мәгълүм булган белешмәләренә, әгәр бу белешмәләр дәүләт, хезмәт, коммерция, шәхси яисә закон белән саклана торган башка серне тәшкит итсәләр, игълан итмәскә һәм кулланмаска;

4) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм депутат статусын шәхсэнә яисә аның якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләренә хәл иткәндә жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфай затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм граждандар эшчәнлегенә йогынты ясау өчен файдаланмаска;

5) депутат вазыйфаларын объектив башкаруда шик тудырырлык гамәлләрдән, гаризалардан, эшләрдән тыелырга, шулай ук аның абруена яки жирлек Советы абруена зыян китерә алырлык конфликтлы хәлләрдән качырга;

6) бурычларны үтәгәндә мәнфәгатләр конфликтна китерә яки китерергә мөмкин шәхси кызыксыну барлыкка килгәндә;

бу хакта жирлек Советы карары белән расланган тәртиптә жирлек Советына хәбәр итәргә һәм аның мәнфәгатләр каршылыгын булдырмауга юнәлдерелгән карарларын үтәргә;

7) жирлек Советы билгеләгән гавами чыгышлар кагыйдәләрен үтәргә.

2. Депутат этикасы бозылган очракта, депутатның үз-үзен тотышы турында мәсьәлә жирлек Советы йөкләмәсе буенча тиешле комиссия тарафыннан карала.

20 статья. Депутат эшчәнлеген башкару гарантияләре

1. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре законнар, жирлек уставы, жирлек Советының муниципаль норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

2. Депутат хокуклары гарантияләре, аларны жинаять яки административ жаваплылыкка тартканда, тоткарлаганда, кулга алганда, тентегәндә, сорау алганда, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук депутатлар, алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урынына, аларның багажына, шәхси һәм хезмәт транспорт чараларына, язылушыларына, алар файдаланган элемент чараларына, алар карамагындагы документларга карата оператив-эзләү чаралары үткәргәндә, федераль законнар белән билгеләнә.

3. Депутат тавыш биргәндә белдерелгән фикер, позиция һәм аның статусына туры килә торган башка гамәлләр өчен, шул исәптән вәкаләтләр срогы чыкканнан соң, жинаять яки административ жаваплылыкка тартыла алмый. Әлегә нигезләмә депутат тарафыннан гавами мыскыллау, яла ягу яки федераль законда жаваплылык каралган башка хокук бозу очракларына кагылмый.